

Handläggare
Maria Stigle
Telefon: 08-50809062**Till**
Norra innerstadens
stadsdelsnämnd
2021-03-21

Skrivelse om öppna drogsener i Norra innerstaden

Svar på skrivelse från Petra Gardos Ek m.fl. (M)

Förvaltningens förslag till beslut

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Petra Gardos Ek m.fl. (M) har inkommit med en skrivelse med frågor om hur stadsdelsförvaltningen arbetar för att den öppna drogsenen i Klara ska upphöra, samt hur stadsdelsförvaltningen arbetar för fler ordningsvakter och trygghetskameror på de platser där det i dag sker öppen drogförsäljning.

Förvaltningens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete bedrivs i huvudsak inom ramen för förvaltningens samverkansöverenskommelse med Lokalpolisområde Norrmalm. I samverkansöverenskommelsen är arbetet med otrygga och brottsutsatta platser prioriterat, och arbetet mot att Klara ska upphöra vara en öppen drogsener har bedrivits systematiskt sedan 2016. Arbetet visar på en positiv utveckling.

Samverkan med stadens mobila ordningsvakter är väl utvecklat och systematiserat sedan funktionen infördes i Stockholms stad. Även samverkan med ordningsvakter från bland annat Kulturhuset Stadsteatern och Trafikförvaltningen utgör idag en viktig del i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i Klara och på Sergels torg.

Sedan 2019 bevakar polisen Sergels torg via fasta kameror. Ytorna är idag till största del övervakade och används i såväl preventivt som utredande syfte. Det finns i dagsläget inga framförda behov kring att utvidga kameraövervakningen till andra gatuavsnitt som ingår i det definierade området för den öppna drogsenen.

Bakgrund

Vid Norra innerstadens stadsdelsnämnds sammanträde den 14 december 2023 inkom en skrivelse från Petra Gardos Ek m.fl. (M) om hur förvaltningen arbetar för att stadsdelsområdets öppna drogsцен i Klara ska försvinna. Nämnden beslutade att överlämna skrivelsen till förvaltningen för beredning.

Ärendet

Petra Gardos Ek m.fl. (M) har inkommit med en skrivelse med frågor om hur stadsdelsförvaltningen arbetar för att den öppna drogsценen i Klara ska upphöra.

I skrivelsen framförs att polisens kartläggning visar att Stockholms län har 63 öppna drogsценer – där bruk och försäljning av narkotika sker öppet och skapar allmän otrygghet i området. Hälften av dem finns i Stockholm stad och en av de öppna drogsценerna ligger i Norra innerstaden, i klaraområdet.

Petra Gardos Ek m.fl. (M) menar att den viktigaste åtgärden för att minska den öppna drogförsäljningen är fler människor i rörelse på gator och torg, och för att skapa förutsättningar för det krävs ordningsvakter, kameraövervakning och poliser på platserna. I skrivelsen anförs vidare att ordningsvakter och trygghetskameror har prioriterats ned. Med anledning av detta önskar Petra Gardos Ek m.fl. (M) svar på följande frågor:

- Vilka åtgärder vidtar Norra innerstadens stadsdelsförvaltning för att stänga de öppna drogsценerna i stadsdelen?
- Hur arbetar stadsdelsförvaltningen för att fler ordningsvakter, trygghetskameror och en tryggare stadsmiljö ska bli verklighet, på de platser där det i dag sker öppen drogförsäljning?

Ärendets beredning

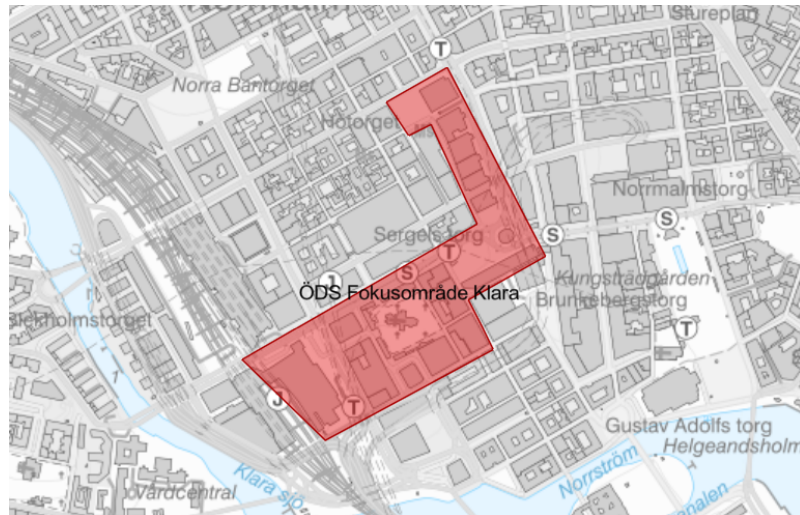
Ärendet har beretts av kvalitetsavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens arbete mot öppna drogsцен

Förvaltningens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete bedrivs i huvudsak inom ramen för förvaltningens samverkansöverenskommelse med Lokalpolisområde Norrmalm. Utifrån en gemensam lägesbild prioriteras vilka frågor och områden som ska hanteras i den myndighetsgemensamma samverkan. Styrande är

också prioriterade fokusområden i den stadsövergripande överenskommelsen mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm. Ett prioriterat område är otrygga och brottsutsatta platser. Inom Norra innerstadens stadsdelsområde omfattas bland annat platserna Odenplan/Observatorielunden och Klaraområdet. Båda dessa områden har över åren haft utmaningar med öppen narkotikahandel och öppet bruk vilket delvis utgör grund till varför platserna är prioriterade i samverkansöverenskommelsen.



Öppna drogsценen Sergels torg/Klara i sin omfattning 2023 från webbverktyget på oppnadrogsценer.nu. En ny kartläggning av Regionens öppna drogsценer utförs kvartal 1 2024.

Odenplan/Observatorielunden

Odenplan/Observatorielunden har tidigare bedömts som en öppen drogsцен. I samverkan med berörda lokala aktörer har stadsdelsförvaltningen och polisen under flera års tid arbetat med narkotikaproblematiken i Observatorielunden och på Odenplan genom både social prevention, polisärt arbete och platsaktivering. I 2023 års kartläggning bedömdes inte Observatorielunden/Odenplan längre uppfylla kriterierna för en öppen drogsцен och har därmed plockats bort från Samverkan Stockholm Regionens lista över öppna drogsценen i regionen. Observatorielunden och Odenplan är dock fortsatt prioriterade i samverkan, och arbetet fortsätter som tidigare i syfte att säkerställa att tryggheten ökar och brottsligheten minskar samt att området inte åter blir en öppen drogsцен.

Klara – Vision Klara

I Klaraområdet ligger stadsdelsförvaltningens nuvarande enda öppna drogsцен. Sergels torg har vid ett flertal tillfällen beskrivits av polisen som Sveriges största öppna drogsцен och arbetet mot droghanteringen har pågått under många år. Mot bakgrund av narkotikahandling i området, den höga otryggheten bland boende och den höga nivån av anmäld brottslighet har stadsdelsförvaltningen tillsammans med lokapolisområde Norrmalm

prioriterat samverkan kring Klaraområdet ända sedan den första samverkansöverenskommelsen ingicks 2016. Satsningen kallas Vision Klara, respektive Fokusområde Klara (polisens interna namn). Målen har justerats och utvecklats över tid, men omfattar bland annat att våldsbrotten ska minska och att området ska upphöra att vara en öppen drogscen.

Kärnan i Vision Klara är att samla de lokala aktörer som äger rådighet över de områden och insatser som är avgörande för måluppfyllnaden, och skapa förutsättningar för systematisk samverkan mellan dem på såväl strategisk som operativ nivå. Detta sker genom samverkansforum på strategisk nivå varje månad och operativ samverkan i fält genom så kallade samverkansutställningar. Två gånger i veckan håller polisen i samverkansutställningarna med samverkansaktörerna runt platsen. Samverkansutställningarna handlar om att dela aktuell lägesbild, gå igenom vilka som arbetar på kvällen och vilka som behöver samverka under kvällen och kommande dagar, det vill säga vilka operativa resurser som finns tillgängliga i området. En viktig del med utställningarna är att träffas ofta och lära känna varandra, samt att lära sig om varandras uppdrag, möjligheter och begränsningar, vilket underlättar för samverkan när det behövs i skarpt läge ute i fält. Utifrån att en stor del av problematiken i Klara generellt, och på Sergels torg specifikt, utgjordes av droghantering, bedömdes den platsbaserade metodiken lämplig.

Tillsammans med ett stort antal lokalt berörda aktörer har samverkan vuxit och utvecklats under drygt sju år. Deltagande aktörer utöver polisen och stadsdelsförvaltningen kommer såväl strategiskt som operativt från:

- Trafikkontoret (drift, underhåll, belysning)
- Socialförvaltningen (biträdande enhetschefer respektive operativt från Ungdomsjouren, Uppsökarteamet, Centralenuppsökarna, Eu-teamet, Enheten mot prostitution och människohandel)
- Kulturhuset Stadsteatern (säkerhetschef, strateg respektive ordningsvakter)
- Stadsledningskontorets säkerhetsenhet (strateg respektive ordningsvakter)
- Trafikförvaltningen (trygghetsstrateg respektive ordningsvakter)
- Jernhusen (säkerhetsstrateg respektive ordningsvakter)
- MTR (stations duty officers)
- Länsstyrelsen i Stockholm
- City i Samverkan (säkerhetsstrateg)

Operativt medverkar också ordningsvakter från Gallerian och Åhléns City. Såväl strategiska som operativa möten hålls i den gemensamma samverkanslokalen på Sergels torg. Deltagande aktörer har access dygnet runt till lokalen för att kunna samverka, arbeta, vila och ta rast i direkt anslutning till torget.

Platssamverkan På Sergels torg - platsaktivering

I kommunfullmäktiges avstämningsärende för budget 2019 fick bland annat dåvarande Norrmalms stadsdelsförvaltning i uppdrag att vidareutveckla platssamverkan med polis och sociala aktörer, till att också omfatta lokala fastighetsägare kring torget. Fokus var platsaktivering och ökad städning. Ett pilotprojekt genomfördes med bland annat AMF Fastigheter, Vasakronan och Gålöstiftelsen sommaren 2019. Samarbetet föll väl ut och 2020 tecknades ett treårigt avtal om Platssamverkan på Sergels torg med ett antal fastighetsägare, representant för näringslivet och representant för civilsamhället. Under 2023 förlängdes avtalet med ytterligare tre år och två nya fastighetsägare anslöt. Deltagande aktörer i avtal 2023-2025 är Afa Fastigheter, AMF Fastigheter, Axfast, Stena Fastigheter, Vasakronan, Gålöstiftelsen och City i Samverkan. Från Stockholms stad deltar utöver Norra innerstaden också trafikkontoret, fastighetskontoret och Kulturhuset Stadsteatern.

Verksamhetsplanen för Platssamverkan Sergels torg utgår ifrån visionen om; Ett levande Sergels torg där människor trivs och vistas. Verksamheten har fyra inriktningsmål för 2023-2025:

1. Sergels torg är en hel och ren plats.
2. Sergels torg är en trygg plats.
3. Sergels torg är en välkomnande plats.
4. Sergels torg är känd som en öppen konst- och kulturscen.

Genom att skapa vistelsemiljöer och tillföra tillfällig konst, kultur, evenemang och samskapande aktiviteter ska Sergels torg förändras från att vara en öppen drogscen till att bli en öppen konst- och kulturscen för alla. Genom att aktivera platsen ökar antalet människor som stannar och vistas och den kollektiva förmågan stärks. Satsningen har en egen platsorganisation med en kurator för konst och gestaltning, en konstnärlig ledare-, och en producent, för scenkonst, en tekniker, en evenemangssäkerhetsansvarig, en kommunikationsgrupp, en platsansvarig och en verksamhetsansvarig. Verksamheten utgår från samma samverkanslokal på Sergels torg som de operativa aktörerna i Vision Klara.

Fördjupad studie

Under 2023 har en studie av platsaktiveringen på Sergels torg utförts tillsammans med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) genom SLUs tankesmedja Movium. Studien undersöker vilken inverkan platsaktivering med konst och tillfällig arkitektur på Sergels torg har på flickors upplevelse och användning av en offentlig plats som är en öppen drogscen och riskmiljö för barn och unga. Undersökningen syftar till att utvärdera om vidtagna åtgärder fungerar och har sin utgångspunkt i den potentiella metodkonflikt som föreligger i att direkt eller indirekt locka flickor till en uttalad riskmiljö och öppen drogscen.

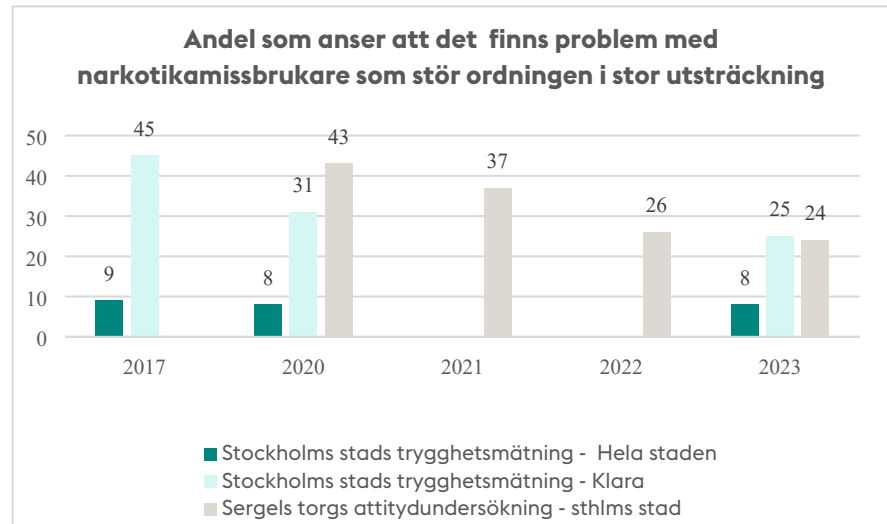
Studien utförs som en fallstudie och fokuserar på hur unga ur målgruppen flickor i åldern 13 – 18 år påverkas, samt hur professionella aktörer på platsen, som poliser, Ungdomsjour, fältassistenter och ordningsvakter påverkas i sina förutsättningar att utföra sitt arbete med målgruppen när vi tillför konst och gestaltning. En fallstudie ger förutsättningar att se på plats, fenomen och skeenden utifrån ett brett spektra av infallsvinklar, vilket reflekterar komplexiteten i mötet mellan människor och miljö, samt mångfalden av professioner och ingångsvärden i det pågående arbetet på platsen. Forskningsaktiviteter för studien omfattar platsobservationer, fokusgrupper med professionella på platsen, litteraturstudier och dokumentstudier.

Som stöd i arbetet har en referensgrupp bestående av experter från de skilda fält som berörs i studien knutits. Referensgruppen bestod av Mia-Maria Magnusson, polis och forskare i kriminologi, Malmö Universitet, som forskar om öppna drogscener och skjutvapenvåld; Carola Wingren, landskapsarkitekt LAR/MSA, professor i Landskapsarkitektur, Sveriges Lantbruksuniversitet med inriktning mot yrkets praktik, hållbarhetsfrågor och klimatanpassning; Lena Jungmark, landskapsarkitekt MSA, och nationell koordinator för barns och ungas utemiljö på Tankesmedjan Movium, Sveriges Lantbruksuniversitet; Sofia Wiberg, forskare vid avdelningen för Urbana och regionala studier, Kungliga Tekniska Högskolan, som bland annat arbetar med konstens roll i stadsutveckling; samt Björn Andersson, docent vid Institutionen för socialt arbete, Göteborgs Universitet, vars forskning rör det offentliga livets sociala relationer, förebyggande och uppsökande socialt arbete samt social hållbarhet. Studien ska slutrapporteras under april 2024.

Utveckling av arbetet mot den öppna drogscenen i Klara

Statistik över anmäld brottslighet visar en positiv utveckling på den öppna drogscenen i Klara, och en utvärdering utförd på uppdrag av polisen visar att aktiveringen har bidragit till det. Projektet lyfts också fram som ett gott exempel i Samverkan Stockholms

Regionens samlade arbete mot öppna drogsccener. Stockholms stads trygghetsmätning och Sergels torgs egen attitydundersökning visar att upplevelsen av att öppen narkotikahandel i stor utsträckning stör har minskat.



Grafen visar hur många som upplever Sergels torg (respektive Klara) som i stor utsträckning påverkat av narkotikahandel jämfört med snittet i Stockholms stad samt utveckling över tid.

Trots att platsen fortsatt är klassad som en öppen drogsccen kan därmed en förbättring påvisas. Mellan 2022 och 2023 har storleken på den öppna drogsccenen minskat. Trots att även de anmälda narkotikabrotten minskat, vilket normalt bedöms som en negativ utveckling och främst kopplas till ett minskat polisiärt fokus på aktuell plats, görs en försiktig bedömning att det faktiskt kan ha att göra med en faktisk minskning av narkotikabrotten på platsen. Även våldsbrotten har minskat på den öppna drogsccenen. Utifrån att området för den öppna drogsccenen minskat i storlek, räknat i hektar, har å andra sidan antalet våldsbrott nästan dubblats per hektar.

Ordningstvakter

Ordningstvakterna utgör en viktig kugge i arbetet mot den öppna drogsccenen i Klara. Större delen av klaraområdet omfattas av ett förordnadeområde vilket möjliggör för ordningstvakterna att verka där. Stadens mobila ordningstvakter har sedan funktionen inrättades utgjort en viktig del av samverkan i Vision Klara. Funktionerna var med och utformade den operativa samverkan genom gemensamma samverkansutställningar som utvecklades 2018 och har fungerat som stöd och samverkanspart till bland annat Ungdomsjour och polis. Deltar i samverkan gör även ordningstvakter från Trafikförvaltningen (SL) som över tid utgjort en allt större del av samverkan såväl operativt vid evenemang och särskilda tillfällen som nyårsafton 2023/2024 och för strategisk lägesbildsinsamling och fokuserade insatser. För trygghet och säkerhet kopplade till scenkonstevenemangen och den tillfälliga parken på Sergels torg

har avtal ingåtts med Kulturhuset Stadsteatern sedan sommaren 2022, som genom sina ordningsvakter hanterar ordningen.

Kameraövervakning

Sedan 2019 bevakar polisen Sergels torg via fasta kameror. Ytorna är idag till största del övervakade och används i såväl preventivt som utredande syfte. Det finns i dagsläget inga framförda behov kring att utvidga kameraövervakningen till andra gatuavsnitt som ingår i det definierade området för den öppna drogscenen.

Förvaltningen föreslår att Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Jesper Ackinger
Stadsdelsdirektör
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Maria Härenstam
Avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Bilaga

1. Skrivelse om öppna drogscener i Norra innerstaden

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2024-03-08
Maria Härenstam, Avdelningschef	2024-03-08